

Kā būtina zinoti tēvams apie patyčias ir jų prevencija?

skaidres parengē:

socialinē pedagogē Diana Grigienē

Vis dar tenka nugirsti komentarų: „Ir kiek gi galima kalbėti apie tas patyčias“. Atsakymas labai paprastas, kol problema gaji – tol reikia apie ją kalbėti, nuolat analizuoti ir spręsti. Šį kartą žvilgsnį kreipiame į tėvus. Kokie jautrūs, išvalgūs ir supratingi turi būti tėvai, patyčių akivaizdoje ?

Ką privalo žinoti tėvai, kad prireikus galėtų suteikti adekvačią pagalbą savo vaikams ?

Pastebėkite pokyčius savo vaikų elgesyje

Svarbus momentas – atpažinti, ar jūsų vaikas patiria mokykloje patyčias. Ne visi vaikai apie tai prasitaria tėvams, kitiems šeimos nariams ar mokytojams. Daugelis yra linkę slėpti savo jausmus ir išgyvenimus, nes atvirą pasipasakojimą dažnas traktuoja kaip skundimą. Paaugliai jaučiasi nepatogiai pasakodami savo problemas, nes brendimo laikotarpiu išgyvena norą atsiskirti nuo tėvų, o tai reiškia, siekia visą atsakomybę prisiimti sau, nenori pripažinti, jog kartais jiems taip pat reikia pagalbos arba tiesiog galvoja, kad tėvų kompetencija padėti jiems yra per menka.

Tyla ir nekalbėjimas su vaiku apie santykius mokykloje, dar nereiškia, kad problema neegzistuoja. Pirmuoju signalu, kad galimai vaikas patiriamas patyčias, tampa pasikeitęs vaiko elgesys. Artimai bendraujantys šeimos nariai pokyčius tikrai pastebės iš karto. Taip pat būtina atkreipti dėmesį į vaiko nenorą eiti į mokyklą be jokios priežasties, irzlumą, liūdesį, neįprastą emocingumą iš jos grįžus. Dar aiškiau apie vaiką užklupusias problemas signalizuoja sugadinti vaiko daiktai, rūbai, mėlynės, įdrėskimai ar kitos fizinio smurto žymės.

Pirmoji reakcija – išklausti vaiką

Kokia turėtų būti tėvų reakcija? Visų pirma – išklauskite. Pokalbį patariama pradėti ne klausinėjimu, bet savo pastebėjimų pasidalinimu. Pavyzdžiui, „Pastebiu, jog išgyveni kažkokį nerimą, susijusį su mokykla“ (jei pasireiškia tik vaiko emocinės reakcijos), arba, „Pastebėjau, kad tavo rūbai suplyšę, o tu sunerimęs. Įtariu, kad mokykloje tau kažkas nutiko“.

Leiskite išsipasakoti vaikui. Nemoralizuokite, nepatarinėkite, neaiškinkite, negąsdinkite patyčių fantomu, bet pasistenkite išgirsti. Išsiaiškinkite, ar tai vienkartinis konfliktas, ar tokio pobūdžio konfliktai vyksta dažnai. Būtinai pasakykite vaikui, kad pasipasakodamas pasielgė labai teisingai, padrąsinkite, patikinkite, kad jis besąlygiškai gali tikėtis jūsų pagalbos bet kada. Pokalbio metu paklauskite, kokios pagalbos iš jūsų tikisi pats vaikas. Tik išgirdę atsakymus kartu su juo planuokite atitinkamus veiksmus ir priimkite sprendimus.

Mokykite spręsti konfliktus

Labai dažnai vaikai išsipasakoję tėvams ir sulaukę padaršinimų nori išvengti suaugusiųjų įsikišimo ir pabandyti problemą išspręsti patys, ypač jei konfliktas vienkartinis ir vaikas jaučiasi pats prisidėjęs prie tokios įvykių raidos arba bijo dar didesnių priekabių ir bendraamžių atstūmimo, jei vyksta nuolatinis tyčiojimosi procesas.

Jei išsiaiškintote, kad tai vienkartinis konfliktas, kad ir kaip būtų sunku, jūs galėtumėte leisti vaikui pačiam užbaigti konfliktą, tačiau prieš tai su juo reikia aptarti jo planuojamus veiksmus ir galimus tų veiksmų rezultatus. Taip pat turėtumėte aptarti tolimesnius veiksmus, jei kartais pirmasis mėginimas nepavyktų. Labai SVARBU stebėti, kad dėl patirties stokos vaiko planuose neatsirastų kerštavimo elementų, kas skatintų tolimesnę konflikto plėtotę.

Tačiau leisti „pabandyti pačiam“, yra rekomenduojama, nes „leisdami vaikui pačiam planuoti veiksmus, kreipdami juos taikiai problemos sprendimo keliu ir parodydami, jog vaikas neprivalo iš karto rasti tinkamiausio sprendimo, kad jis gali klysti ir ieškoti geresnio. Taip jūs stiprintumėte jo saviveiksmingumo jausmą ir apsaugotumėte vaiką nuo bejėgiškumo pojūčio. Taip vaikas pajaus, kad pasitikite juo, nekritikuojate jo, kas leis jam labiau pasitikėti jumis ir jausti jūsų psichologinę paramą.“

Abejojantiems savo ar vaiko kompetencija išspręsti mokyklinę situaciją saugiai, rekomenduojame kreiptis į mokyklos specialistus (socialinį pedagogą, psichologą), kuris galėtų suteikti diskretišką pagalbą apsaugant jūsų vaiką neišduodant informacijos šaltinio. Būtų labai gerai, jei jūsų vaikas šį pagalbos būdą žinotų, juo pasitikėtų ir mokykloje jaustųsi turintis jam atstovaujantį suaugusį asmenį.

Patyčių atveju nedelskite kreiptis pagalbos

Jei konfliktas ne vienkartinis, ir išsiaiškinote, kad jūsų vaikas nuolat patiria patyčias – turėtumėte informuoti klasės auklėtoją, mokyklos pagalbos vaikui specialistus. Patyčios dažniausiai yra grupinis procesas, jame dalyvauja ne tik patyčių iniciatoriai-vykdytojai, bet ir stebėtojai, suteikiantys toms patyčioms palaikymą. Sustabdyti patyčias gali tik bendros visų pastangos. Labai svarbu, kad tėvai padrąsintų savo vaikus kreiptis pagalbos mokykloje, įgalintų juos konstruktyviai spręsti vienkartinius konfliktus, ir bendrai su mokyklos bendruomene spręstų pasikartojančias netinkamo elgesio apraiškas.

Padėkite vaikui ugdyti savivertę bei pasitikėjimą savimi

Labai svarbu ugdyti vaiko psichologinį atsparumą - pasitikėjimą savimi, stiprius socialinius įgūdžius. Kad vaikas patyręs nesėkmę ar susidūręs su sunkumais nepasiduotų ir toliau siektų savo užsibrėžto tikslo, veiktų pagal savo vertybes. Stipresniu psichologiniu atsparumu pasižymintis vaikas nebijo pasipriešinti skriaudėjams, nebijo nepaklusti jų reikalavimams ir drąsiai kreipiasi pagalbos į suaugusius, kuriais pasitiki. Vaikas žino, kad yra buvę sunkių situacijų, bet visada yra būdas kaip išspręsti ir kad tokia situacija nesitęsia amžinai.

Vienas iš patarimų tėvams, norintiems ugdyti savo vaikų pasitikėjimą savimi – sudominti juos neformalaus ugdymo programomis, kurių metu vaikas gali labai aiškiai pamatyti savo veiklos rezultatus, įgyti naujų įgūdžių bei susirasti naujų draugų. Paaugęs pasitikėjimas savimi atveria duris toliau jaustis drąsesniu ir imtis didesnių iššūkių.

Parengta pagal <https://svjc.lt/straipsnis/ka-butina-zinoti-tevams-apie-patycias-ir-ju-prevensija/>